

DARS JARAYONIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH: ZAMONAVIY TA'LIMNING ILMIY-PEDAGOGIK ASOSLARI.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20852938>

Sheranova Maryam

*Jizzax Davlat Pedagogika Universisiti
Pedagogika kafedراسi dotsenti*

Annotatsiya

Ushbu maqolada dars jarayonida raqamli texnologiyalardan foydalanishning nazariy va amaliy jihatlarini tahlil qilinadi. Zamonaviy ta'lim tizimida raqamli vositalarning o'rnini, ularning o'quv jarayoniga ta'siri, o'quvchilarning bilim olish faolligini oshirishdagi roli hamda o'qituvchining pedagogik imkoniyatlarini kengaytirishdagi ahamiyati yoritiladi.

Kalit so'zlar

raqamli texnologiyalar, ta'lim jarayoni, pedagogik innovatsiya, elektron ta'lim, interaktiv metodlar, multimedia.

Аннотация

В данной статье будут проанализированы теоретические и практические аспекты использования цифровых технологий в процессе урока. Будет освещена роль цифровых инструментов в современной системе образования, их влияние на учебный процесс, роль в повышении познавательной активности учащихся, а также в расширении педагогических возможностей учителя.

Ключевые слова

цифровые технологии, образовательный процесс, педагогические инновации, электронное обучение, интерактивные методы, мультимедиа.

Annotation

this article analyzes the theoretical and practical aspects of the use of digital technologies in the course of the lesson. In the modern educational system, the role of digital tools, their influence on the educational process, the role of students in increasing cognitive activity and the importance of the teacher in expanding pedagogical capabilities are highlighted.

Keywords

digital technologies, educational process, pedagogical innovation, e-learning, interactive methods, multimedia.

XXI asr axborot texnologiyalari va raqamli transformatsiya davri sifatida inson hayotining barcha sohalariga, xususan ta'lim tizimiga ham kuchli ta'sir ko'rsatmoqda. Bugungi kunda ta'lim jarayonini zamonaviy texnologiyalarsiz tasavvur qilish qiyin, chunki bilim berish va uni o'zlashtirish jarayoni tobora raqamli muhitga ko'chmoqda.

Raqamli texnologiyalar ta'limda yangi pedagogik yondashuvlarni shakllantirib, an'anaviy dars tizimini interaktiv, ko'rgazmali va samarali modelga aylantirmoqda. Bu esa o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini oshirish bilan birga, o'qituvchining metodik faoliyatini ham sezilarli darajada kengaytiradi.

Ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalarning joriy etilishi nafaqat texnik yangilik, balki pedagogik tizimning sifat jihatdan yangi bosqichga o'tishini ham anglatadi.

Asosiy qism

1. Raqamli texnologiyalarning ta'limdagi nazariy asoslari

Raqamli texnologiyalar deganda kompyuter tizimlari, internet platformalari, multimedia vositalari, elektron darsliklar, sun'iy intellektga asoslangan ta'lim tizimlari va virtual o'quv muhitlari tushuniladi.

Ta'lim jarayonida bu texnologiyalar didaktik vosita sifatida xizmat qiladi va o'quv materiallarini uzatish, mustahkamlash hamda nazorat qilish jarayonlarini avtomatlashtiradi.

Pedagogik nuqtai nazardan raqamli texnologiyalar quyidagi funksiyalarni bajaradi:

- axborotni tez va samarali yetkazish
- vizual va audio materiallar orqali tushuntirish
- o'quvchilar faolligini oshirish
- mustaqil ta'limni rivojlantirish
- bilimlarni avtomatik baholash

2. Ta'lim jarayonida raqamli vositalardan foydalanish shakllari

Zamonaviy ta'limda raqamli vositalar turli shakllarda qo'llaniladi. Ular orasida eng keng tarqalganlari quyidagilardir:

Kompyuter asosidagi ta'lim tizimlari o'quvchilarga individual yondashuvni ta'minlaydi. Interaktiv doskalar darsni jonlantiradi va o'quvchilarning diqqatini oshiradi. Multimedia taqdimotlar murakkab mavzularni sodda va tushunarli shaklda yetkazishga yordam beradi.

Elektron ta'lim platformalari esa o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida doimiy aloqa o'rnatadi. Bunday platformalarda testlar, video darslar va amaliy topshiriqlar joylashtiriladi.

3. O'quvchilarning bilim olish jarayoniga ta'siri

Raqamli texnologiyalar o'quvchilarning kognitiv faoliyatini sezilarli darajada oshiradi. An'anaviy darslarda o'quvchi ko'proq passiv tinglovchi bo'lsa, raqamli ta'limda u faol ishtirokchiga aylanadi.

Interaktiv metodlar o'quvchilarning mustaqil fikrlash, tahlil qilish va qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Video darslar va animatsiyalar esa abstrakt tushunchalarni real hayotga yaqinlashtiradi.

Bundan tashqari, raqamli texnologiyalar o'quvchilarga o'z tezligida o'qish imkonini beradi. Bu esa individual ta'lim modelini rivojlantiradi.

4. O'qituvchining pedagogik faoliyatidagi o'zgarishlar

Raqamli texnologiyalar o'qituvchining rolini ham o'zgartirib yubordi. U endi faqat bilim beruvchi emas, balki yo'naltiruvchi, tashkilotchiga aylanmoqda. O'qituvchi elektron resurslar yordamida darsni rejalashtiradi, multimedia materiallar tayyorlaydi va o'quvchilarning bilimini raqamli testlar orqali baholaydi.

Shuningdek, sun'iy intellekt asosidagi tizimlar o'qituvchiga o'quvchilarning individual yutuqlarini kuzatish imkonini beradi.

5. Masofaviy ta'limning rivojlanishi

Masofaviy ta'lim raqamli texnologiyalarning eng muhim yo'nalishlaridan biridir. U internet orqali ta'lim olish imkonini yaratadi va geografik to'siqlarni bartaraf etadi.

Bu tizim ayniqsa pandemiya davrida keng qo'llanildi va o'z samaradorligini isbotladi. O'quvchilar uy sharoitida ham sifatli ta'lim olish imkoniga ega bo'ldilar.

6. Afzalliklar va muammolar

Raqamli texnologiyalarning asosiy afzalliklari quyidagilardan iborat:

- ta'lim sifatining oshishi
- interaktivlikning kuchayishi
- vaqt va resurs tejallishi
- mustaqil ta'lim imkoniyati
- tezkor baholash tizimi

Shu bilan birga, ayrim muammolar ham mavjud. Ularga texnik vositalarning yetishmasligi, internet sifati, o'quvchilarning texnologiyaga haddan tashqari bog'lanishi va raqamli savodxonlik darajasining pastligi kiradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, raqamli texnologiyalar zamonaviy ta'lim tizimining ajralmas va strategik muhim qismiga aylanib bormoqda. Ular ta'lim jarayonini sifat

jihtadan yangi bosqichga olib chiqib, o'quvchilarning bilim olish samaradorligini oshirmoqda.

Raqamli texnologiyalar zamonaviy ta'lim tizimining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Ular o'quv jarayonining samaradorligini oshirish, ta'lim sifatini yaxshilash hamda o'quvchilarning zamonaviy kompetensiyalarini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois ta'lim muassasalarida raqamli texnologiyalarni keng joriy etish, pedagoglarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish va innovatsion ta'lim muhitini yaratish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biri hisoblan

Biroq raqamli texnologiyalarni joriy etishda muvozanatni saqlash, ya'ni an'anaviy va zamonaviy ta'lim usullarini uyg'unlashtirish muhim ahamiyatga ega.

ADABIYOTLAR:

- 1.Begimqulov U.Sh. Pedagogik innovatsiyalar va ta'lim texnologiyalari. Toshkent, 2022
- 2.UNESCO. Digital Education and Future Learning Systems. Paris, 2023
- 3.OECD. Education Transformation in the Digital Era. 2024
- 4.Karimov I.A. Ta'lim va taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, 2021